

הישיבה הרמה בפיורדא

עיר תורה בדרום גרמניה וגאוניה

כרך שני: תקופת הפריחה

מאת
בנימין שלמה המבורגר

מהדורת באמבערגער
מכון מורשת אשכנז
בני ברק תש"ע

כל הזכויות שמורות © 2010

מכון מורשת אשכנז
ת.ד. 87 בני ברק

Printed in Israel

תוכן הענינים

11..... רבי דוד שטראוס (תק"ט-תקל"ב)

בחירת רבי יהונתן אייבשיץ 11 / מפראנקפורט עד וורמיישא 17 / בואו לפיורדא
21 / בראשות הישיבה 27 / מלחמת הדפסת הש"ס הראשונה 32 / ביקורו של
הרב חיד"א 37 / בצל מאבקים ומלחמות 41 / הפטירה 43 / בית היתומים של
פיורדא 49

53..... רבי חיים צבי הירש ברלין בעל 'עצי ארזים' (תצ"ד-תקל"ב)

משפחתו הרמה והנישאה 53 / יליד פיורדא 58 / הקמת בית ופעילות בפיורדא
63 / הרבצת תורה 69 / ביירוית ובאירסדורף 74 / מגנצא (מיינץ) 76 / אה"ו
84 / עצי אלמוגים 90 / עצי ארזים 93 / מעין החכמה 95 / עצי בשמים 100 /
ספרים "נודעים לשם ולתהלה" 103 / חדשנות על טהרת הקודש 111 / פטירתו
120

127..... רבי יוסף שטיינהארט בעל 'זכרון יוסף' (תקל"ד-תקל"ו)

בחירת ה'נודע ביהודה' 127 / משטיינהארט לשיבות פיורדא ופראנקפורט 129 /
רבנות ריקסהיים 134 / רבנות נידרנהיים ונסיכות שטראסבורג 137 / רבנות
פיורדא 143 / מועמדות לרבנות אה"ו 145 / גאונות וצדקות 147 / ראשות
הישיבה 152 / פריחתה של ישיבת פיורדא 163 / הרבנית קרינדל שטיינהארט
169 / אגדה ודרוש 179 / התמודדות עם ניצני ההשכלה 180 / תלמידים גדולי
תורה 187 / ספריו וכתביו 192 / פולמוס הגט של מרת וויטוש לבית לנדא 199 /
פולמוס הגט מקליווא 201 / לנוכח מצוקות קמח ותורה 211 / מלחמת הדפסת
הש"ס השניה 214 / עמידה בפרצות 216 / יחסו לתנועת החסידות 221 / דמדומי
ערב 235

241..... רבי יוסף הס-קוגלמאן בעל 'בן פורת יוסף' (תקל"ב-תק"ם)

מועמדות רבי משה צבי מייזליש 241 / יחודה של מיימברסן 242 / צמיחה
בפיורדא 244 / ריש דיינא בפיורדא 246 / הרבצת תורה של דיין מובהק 248 /
רבנות קאסל 252 / בן פורת יוסף 260

265..... רבי צבי הירש יאנוב (תקל"ח-תקמ"ו)

מליסא ועד צילץ 265 / פוזן 269 / רבנות פיורדא 272 / גאונותו וצדקותו 274 /
בראשות ישיבת פיורדא 278 / חידושו 282 / תלמידיו 284 / מאבקו במשכילי
ברלין 287 / אחרית ימיו 295

רבי אריה ליב ברלין מהרל"ב (תצ"ז-תק"ן)..... 307

צמיחתו של גאון 307 / הרבצת תורה בפירודא 311 / באמברג 314 / קאסל 322 /
הקמת ממלכת ווסטפאליה 326 / ישראל יעקובסון ומגמותיו החדשות 329 /
הקמת הקונסיסטוריה בווסטפליה 334 / 'רבנות מטעם' 337 / ביטול מנהגי
נישואין 348 / עקירת צביון בתי הכנסת 354 / ראשית הרפורמה ביהדות 368 /
סערת היתר הקטניות 375 / החת"ס מגונן על מהרל"ב 383 / מהרל"ב מאשים
את "המתפרצים אשר מבני עמינו" 390 / רבי מנדל שטיינהארט ונטיותיו 398 /
'דברי אגרת' 407 / ר' מנדל מסתתר מאחורי מהרל"ב 417 / תורתו של מהרל"ב
422 / פטירתו 432

רבי משה העקים-הוכהיימר בעל 'שפה ברורה' (תקמ"ב-תקנ"ג)..... 436

פייסההוכהיים 436 / הרבצת תורה בפירודא 440 / רבנות אנסבאך 445 / ספר
'שפה ברורה' והפצת הדקדוק 456 / לימוד דקדוק באשכנז 462 / התנגדות
לדקדוק בגין תעמולת ההשכלה 471 / לימוד הדקדוק למרות ההשכלה 483 /
הדקדוק בגרמניה בעידן ההשכלה 491 / טיפוח הדקדוק בבאוואריה ופירודא 500

רבי משלם זלמן כהן בעל 'בגדי כהונה' (תקמ"ט-תק"ף)..... 509

אור ז"ך מברסלאו 509 / בישיבת אלטונא-האמבורג 515 / הרבצת תורה
בקהילות אחדות 516 / פירודא תחנתו הסופית 517 / גאונות וצדקות 520 / ראש
"מקום איתן התורה" 524 / תלמידי הישיבה בימי ה'בגדי כהונה' 531 / אסוקי
שמעתתא אליבא דהלכתא 539 / הדפסת ספריו בהלכה ואגדה 543 / הסכנה
הפראנקיסטית מתקרבת לגרמניה 548 / ראשי ישיבת פירודא במאבק
בפראנקיסטים 552 / מלחמות נאפוליאון והתרחבותה של באוואריה 558 / צו
היהודים בבאוואריה 564 / לנוכח מצוקת הרעב 569 / פרעות 'הפ'! הפ'! 572 /
התגברות ההשכלה וזלזול המצוות 578 / על משמר הדת 585 / מאדריכלי שיטת
ההפרדה 590 / המאבק בהיכל הרפורמי בהאמבורג 593 / יסורים וזקנה 596